

ภูมิอากาศจังหวัดชลบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกของประเทศไทย หรือริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย ประมาณละติจูดที่ 13° 22' เหนือ ลองจิจูด 100° 59' ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดระยอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย

ภูมิประเทศทั่วไป

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรีมีการผสมผสานกันมากถึง 5 แบบ ทั้งที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา ที่ราบชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง พื้นที่สูงชันและภูเขา รวมถึงเกาะน้อยใหญ่อีกมากมาย ที่ราบลูกคลื่นและเนินเขาของชลบุรีพบได้ทางด้านตะวันออกของจังหวัดในเขตอำเภอบ้านบึง พนัสนิคม หนองใหญ่ ศรีราชา บางละมุง สัตหีบ และบ่อทอง พื้นที่นี้มีลักษณะสูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายลูกกระพรวนปัจจุบันพื้นที่นี้ส่วนใหญ่ถูกใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง สำหรับที่ราบชายฝั่งทะเลนั้นพบตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงถึงอำเภอสัตหีบเป็นที่ราบแคบ ๆ ชายฝั่งทะเลมีภูเขาลูกเล็ก ๆ สลับเป็นบางตอน ถัดมาคือพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกงมีลำน้ำคลองหลวงยาว 130 กิโลเมตร ต้นน้ำอยู่ที่อำเภอบ่อทองและอำเภอบ้านบึงผ่านอำเภอพนัสนิคมไปบรรจบเป็นคลองพานทองไหลลงสู่มหาสมุทรอินเดีย โดยดินตะกอนอันอุดมสมบูรณ์จากการพัดพาของแม่น้ำบางปะกงนี้เองได้ก่อให้เกิดที่ราบลุ่มเหมาะสมต่อการเกษตรกรรม ส่วนพื้นที่สูงชันและภูเขานั้นอยู่ตอนกลางและด้านตะวันออกของจังหวัดตั้งแต่อำเภอเมือง บ้านบึง ศรีราชา หนองใหญ่ และบ่อทอง ที่อำเภอศรีราชานั้นเป็นต้นน้ำของอ่างเก็บน้ำบางพระ แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคหลักแห่งหนึ่งของชลบุรี

จังหวัดชลบุรีมีชายฝั่งทะเลยาวถึง 160 กิโลเมตร วิวแห่งคดโค้งสวยงาม เกิดเป็นหน้าผาหิน หาดทรายทอดยาว ป่าชายเลน ป่าชายหาด ฯลฯ ซึ่งอ่าวหลายแห่งสามารถพัฒนาไปเป็นท่าจอดเรือกำบังคลื่นลมได้เป็นอย่างดี อาทิท่าจอดเรือรบที่อำเภอสัตหีบ สำหรับเกาะสำคัญ ๆ มีอยู่ไม่น้อยกว่า 46 เกาะ เช่น เกาะสีชัง เกาะคางคาว เกาะรีน เกาะไผ่ เกาะลอย เกาะล้าน เกาะครก เกาะสาก เกาะขาม เกาะแสมสาร และเกาะครามที่อยู่ในเขตทหารเรือของอำเภอสัตหีบ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลเต่าทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ของไทย โดยเกาะเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นปราการธรรมชาติช่วยป้องกันคลื่นลม ทำให้ชลบุรีไม่ค่อยมีคลื่นขนาดใหญ่ต่างจากจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดซึ่งมักมีคลื่นใหญ่กว่า ด้วยเหตุนี้เองชายฝั่งของชลบุรีจึงเต็มไปด้วยท่าจอดเรือประมงและเหมาะแก่การสร้างท่าจอดเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ อาทิ ท่าเรือแหลมฉบัง เป็นต้น

ลักษณะอากาศทั่วไป

จังหวัดชลบุรีอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดเวียนประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูหนาวตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งจะนำความเย็นมาสู่จังหวัด และคลื่นลมปานกลาง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกและคลื่นลมแรง

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดชลบุรีออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดชลบุรีอยู่ในละติจูดที่ค่อนข้างต่ำไกลจากศูนย์กลางของบริเวณความกดอากาศสูงทำให้อากาศหนาวเย็นที่แผ่ลงมาได้คลายความเย็นลงไปประกอบกับจังหวัดชลบุรีมีชายฝั่งทะเลทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อน เริ่มตั้งฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูนี้จะมีลมฝ่ายใต้และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม โดยมีกำลังค่อนข้างแรงและสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามในฤดูร้อนจังหวัดชลบุรีจะมีอากาศไม่ร้อนมากนัก เนื่องจากมีลมทะเลช่วยบรรเทาความร้อนแต่จะมีคลื่นลมค่อนข้างแรงในช่วงบ่ายและเย็น

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออก ในระยะเริ่มต้นของมรสุมจะปรากฏมีฝนฟ้าคะนอง ในเดือนมิถุนายนฝนจะลดลงและเป็นช่วงฝนทิ้งช่วง เดือนที่มีฝนตกชุกคือเดือนสิงหาคม กันยายน และตุลาคม โดยปริมาณฝนจะลดลงอย่างชัดเจนอีกครั้งประมาณเดือนพฤศจิกายนแสดงให้เห็นว่าฤดูฝนได้สิ้นสุดลง

อุณหภูมิ

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ติดชายฝั่งทะเลและอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศ อุณหภูมิของจังหวัดชลบุรีตลอดทั้งปีไม่เปลี่ยนแปลงมากนักกล่าวคือฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัดและฤดูหนาวอากาศก็ไม่หนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.5 องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยคือ 25.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดที่เคยตรวจวัดได้ 40.5 องศาเซลเซียส ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาสัตหีบ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2495 และวันที่ 2 พฤษภาคม 2495 และอุณหภูมิต่ำที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 9.9 องศาเซลเซียส ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาชลบุรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2498

ฝน

จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดติดชายฝั่งทะเลทำให้ปริมาณฝนบริเวณชายฝั่งแตกต่างจากบริเวณที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดิน พื้นที่ชายฝั่งบริเวณอำเภอเมือง เกาะสีชัง และสัตหีบมีฝนชุกและปริมาณฝนรวมมากกว่าพื้นที่อื่น โดยมีปริมาณฝนรวมตลอดปีมากกว่า 1,200 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่บริเวณอำเภอบางละมุงเป็นพื้นที่ที่มีฝนน้อยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า 1,200 มิลลิเมตร ปริมาณฝนรวมตลอดปีของอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรีคือ 1,283.8 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตก 119 วัน ช่วงที่มีฝนตกชุกของจังหวัดชลบุรีคือในช่วงเดือนกันยายนมีปริมาณฝนเฉลี่ย 268.7 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันฝนตก 19 วัน โดยปริมาณฝนสูงที่สุดใน 24 ชั่วโมงที่เคยตรวจวัดได้ของจังหวัดคือ 319.6 มิลลิเมตร ที่อำเภอสัตหีบ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2513

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่บริเวณจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชัน ซึ่งส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในบางพื้นที่ พายุที่พัดเข้ามาส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดและพัดมาจากบริเวณปลายแหลมญวนในทะเลจีนใต้เข้าสู่ก้นอ่าวไทย และส่วนใหญ่เกิดในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดชลบุรีทั้งหมด 4 ลูก ซึ่งส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันเคลื่อนเข้ามาในเดือนพฤษภาคม 1 ลูก (2504) เดือนตุลาคม 2 ลูก (2500, 2507) และเป็นพายุโซนร้อนซึ่งอ่อนกำลังลงจากพายุไต้ฝุ่น VAE เคลื่อนตัวเข้าสู่ประเทศไทยที่จังหวัดตราด เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2495 ผ่านจังหวัดจันทบุรีและเข้าสู่จังหวัดชลบุรี

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดชลบุรี

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นนี้มาจากผลการตรวจอากาศทั้งหมดของจังหวัดชลบุรี ซึ่งมี 4 สถานีคือ สถานีอุตุนิยมวิทยาชลบุรี (ละติจูด $13^{\circ} 22'$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 59'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 0.86 เมตร) สถานีอุตุนิยมวิทยาพัทยา (ละติจูด $12^{\circ} 55'$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 55'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 58.9 เมตร) สถานีอุตุนิยมวิทยาเกาะสีชัง (ละติจูด $13^{\circ} 09'$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 48'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 24.8 เมตร) และสถานีอุตุนิยมวิทยาสัตหีบ (ละติจูด $12^{\circ} 41'$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 59'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 16 เมตร) ซึ่งสถานีดังกล่าวนี้ทำการตรวจสอบสภาวะประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ เวลา 01.00 04.00 07.00 10.00 13.00 16.00 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังต่อไปนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยาชลบุรี ตั้งอยู่เลขที่ 44 หมู่ 4 ถนนวชิรปราการ ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000 โทร. (038) 282245

สถานีอุตุนิยมวิทยาพัทยา ตั้งอยู่เลขที่ 378/1 ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260 โทร. (038) 250590

สถานีอุตุนิยมวิทยาเกาะสีชัง ตั้งอยู่เลขที่ 89 อ.เกาะสีชัง จ.ชลบุรี 20120 โทร. (038) 216196

สถานีอุตุนิยมวิทยาสัตหีบ ตั้งอยู่เลขที่ 3/15 ต.พลูตาหลวง อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี 20180

สถานีอุตุนิยมวิทยาแหลมฉบัง ตั้งอยู่หมู่ 3 ท่าเรือแหลมฉบัง ต.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20230

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มกราคม 2566